REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc.— Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în Brașov și la următorele
BIROURĬ de ANUNȚURĬ:
în Viena: la N. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner. Heinrich Schalek. A. Oppelik Nachf. Anton Oppelik. în Budapesta: la A. V. Goldberger. Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o seria garmond pe o colónă 10 banĭ pentru o publicare. — Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seria 20 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXV.

„GAZETA" iese în fiăcare di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe sése lunĭ 12 cor., pe treĭ lunĭ 6 cor.
N-riĭ de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe sése lunĭ 20 fr., pe treĭ lunĭ 10 fr.
N-riĭ de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-niĭ colectorĭ.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare, Têrgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe sése lunĭ 10 cor., pe treĭ lunĭ 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe 6 lunĭ 12 c., pe treĭ lunĭ 6 corone. — Un esemplar 10 banĭ. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 3. Brașov, Vinerĭ 4 (17) Ianuarie. 1902.

Germania și polonismul.

Desbaterile din dieta prusiană asupra interpelărilor făcute din parte germană și polonă în afacerea dela Wreschen, sunt de un deosebit interes, fiind-că descoper tóte firele politicei germane față cu polonismul din provinciile ostice prusiane.

De-odată lumea află prin însușĭ graiul cancelaruluĭ german, că cestiunea polonă este pentru Germania „cestiunea cea mai importantă" dela a căreia regulare atêrnă desvoltarea viitoruluĭ celuĭ mai apropiat al patriei

Mai mult contele Bülow a dat pe față, că germanismul se simte în acele ținuturĭ cu populațiune mixtă amenințat de polonisare, de aceea el a desfășurat un program întreg, arătând mĕsurile, ce vrea sĕ le ia guvernul pentru a combate acel pericul, cu alte cuvinte pentru a germanisa mai cu succes ca până acuma.

Foile șoviniste maghiare sunt încântate de mĕsurile, ce le pune în vedere cancelarul german în contra Polonilor, și le recomandă deosebitei atențiunĭ a politicianilor maghiarĭ.

Cetitorii noștri vor vedé din cele raportate maĭ jos despre cuprinsul vorbirei contelui Bülow, de ce natură sunt mĕsurile, ce vrea sĕ le ia guvernul pentru îngrădirea, susținerea și lățirea germanismului în provincia Posen. Sunt fórte scurt vĕdĕtorĭ șoviniștii ungurĭ, carĭ vor sĕ-șĭ ia de esemplu aceste dispozițiunĭ propuse de contele Bülow, dér sunt și nisce ignoranțĭ vrednicĭ de compătimit, când în îngâmfarea lor cred, că Maghiarii îșĭ pot permite ceea-ce îndrăsnesce o mare putere ca Germania

Mĕsurile de germanisare, de care facem amintire mai sus, nicĭ că sunt nouĕ. De trei-decĭ de anĭ, după însășĭ mărturisirea cancelarului Bülow, aceste mĕsurĭ, luate față cu Polonii din provinciile de ost, puțin folos au adus Prusiei și Germaniei, așa că acum din nou regimul prusian se vede constrîns a-se gândi la nouĕ mijlóce „de apĕrare".

Décă dér o națiune cultă, tare și fórte numĕrósă ca cea germană n'au putut'o scóte la cale în trei decenii a face pe Polonĭ sĕ șĭ uite de aspirațiunile lor naționale — atuncĭ ce cred a ajunge șoviniștii maghiarĭ vrênd a maimuța pe Prusienĭ, când raporturile dintre maghiarism și naționalitățile mult mai numĕrose de aicĭ, sunt cu totul altele?

Ar face mult mai bine acei șoviniștĭ ungurĭ, carĭ adóră politica germană față cu Polonii, décă ar cumpĕni serios cuvintele ce le-a rostit interpelantul național-liberal Hobrecht în ședința de Lunĭ a dietei prusiane.

Acesta a vorbit între altele și de Austria, unde Polonii se bucură de-o largă autonomiă, și a dis, că politica austriacă față cu Polonii nu póte servi ca model pentru Prusia. Austria, dise, are problema de a ține în legătură cele mai diferite naționalitățĭ, acordându-le cea mai mare autonomiă posibilă. Recunósce, că acésta este una din cele mai grele probleme pentr'un stat. Insĕ Prusia nu este un stat poliglot, ci un stat național unitar, esclamă numitul deputat.

Adevĕrat că Prusia se presentă din vechime ca un stat național. Cu tóte astea nimenĭ nu se va găsi, care fiind nepreocupat sĕ aprobe intoleranța, ce-o manifestă guvernul ei față cu numĕroșii sĕi supușĭ polonĭ.

Dér Ungurii de unde și până unde ar puté pretinde a fi în aceleașĭ condițiunĭ cu Prusienii, față cu naționalitățile din Ungaria? Cred ei că ajunge a vorbi de „statul național unitar" ca sĕ și fie și sĕ vieze de fapt?

Ungurii n'ar trebui sĕ uite nicĭ un moment, că décă problema Austriei este și trebue sĕ fie de a uni diferitele sale naționalitățĭ, acordându-le autonomia cea mai largă, atuncĭ nicĭ problema Ungariei nu póte fi alta, căcĭ poliglotismul ei nu este cu nimic mai restrîns decât al Austriei.

Sunt asemĕnărĭ și deosebirĭ, pe carĭ numai orbii nu le vĕd și nu le înțeleg.

Dieta ungară îșĭ reîncepe adĭ ședințele. Pentru adĭ era pusă la ordinea dilei desbaterea specială a proiectului de lege despre cassieriile comitatense. Ministru-președinte *Szell* fiind bolnav (s'a supus unei operațiunĭ în Viena) a rugat presidiul camerei sĕ propună amânarea desbaterei. Se vor desbate proiectele ministeriului de honvedĭ și probabil, că sĕptĕmâna viitóre se va începe desbaterea asupra budgetelor diferitelor ministerii, desbatere, care trebue negreșit sfîrșită până în Februarie. Se plănuesce prelungirea ședințelor și ținerea de ședințe paralele, pentru-ca desbaterea budgetară sĕ nu dureze până târdiu în Martie séu Aprilie, când va trebui sĕ se desbată proiectul tarifului vamal.

„Reichsrath"-ul austriac se va întruni, probabil, pe la finea lui Ianuarie.

Inalt ordin de di.

Regele *Carol* al României a dat, din incidentul Anului nou, următorul înalt ordin de di:

„Ostașĭ,

„Cu anul ce începe astădĭ, se împlinesce un sfert de veac, de când, în capul vostru, prin vitejia și devotamentul „ce a-țĭ arătat, am dobândit neatêrnarea „țĕrei și s'au reînviat timpurile gloriόse. „Ațĭ dovedit, că marile jertfe, ce țéra a „făcut și face pentru iubita Mea armată, „nu sunt zadarnice.

„In anul ce se sfîrșesce, 'mi-ațĭ dat „plăcutul prilegiŭ de a vedé, că urmațĭ, „fără preget, a fi călĕuzițĭ de sentimentul „datoriei, al onórei și al iubirei de patrie „și că țéra, rĕzĕmată pe vitéza mea ar- „mată, póte privi viitorul cu încredere, ér „eu pot fi mândru de ea.

„Vĕ urez anĭ multĭ și fericițĭ".

Dat în *Bucurescĭ*, la 1 Ianuarie 1902.

Carol.

Declarațiunile lui Bülow.

În dieta prusiană s'a discutat în diua de 13 Ianuarie asupra cestiunei polonese. Cu acéstă ocasiune cancelarul german a făcut unele declarațiunĭ importante, la carĭ revenim astădĭ.

Cancelarul declară, că nu se póte tolera, ca instrucțiunea sĕ servéscă drept mijloc de polonisare a copiilor germanĭ (?). Trecênd la partea economică a cestiunei spune, că deși proprietatea mare se află pe jumĕtate în mânĭ germane, totușĭ influența germană în provincia Posen este neînsemnată. Din partea statului se va face tot posibilul, ca acéstă influență sĕ créscă prin înmulțirea domeniilor de stat și prin întemeiarea de majorate și fideicomisurĭ. Statul se va îngriji, ca proprietatea rurală sĕ trécă în mânile Germanilor, carĭ vor fi colonisațĭ în Posen și vor fi chemați a afirma caracterul german al provinciei. Nu numai ridicarea proprietarilor marĭ și micĭ va forma obiectul de preocupațiune a statului, dér și întărirea elementului german din orașe. Este o supremă necesitate a fortifica elementul burghez german în orașe și a pune zăgaz prin acésta polonisării. Se va crea decĭ o clasă industrială și comercială germană. Afară de acésta se va trimite armată germană în diferitele orașe, și constată cu bucurie, că deja la 1 Aprilie în Wreschen și Schrimm va fi trimis câte un batalion de infanterie.

Mai departe cancelarul relevéză importanța responsabilității funcționarilor trimișĭ în provincie. Aceștia au acolo o misiune specială, pe care décă o îndeplinesc cu consciențiositate, li-se asigură o carieră frumósă. Cancelarul mai espune, că se plănuesce înființarea unui museu și a altor institute pentru arte și sciințe în Posen. Astfel speră cancelarul a păzi caracterul german al provinciilor rĕsăritene, un ideal, pe care deja Bismarck l'a indicat, și care totdéuna a format idealul regilor prusienĭ.

Declarațiunile cancelarului german nu numai că nu au fost de natură a atenua procedura barbară dela Wreschen, dér vor trebui sĕ umple de îngrijire pe Polonĭ, căcĭ, precum se vede, li-se anunță

FOILETONUL „GAZ. TRANS."

Intrebuințarea cărților.

Domnul *Ion Weiss*, tipograf-editor în Bucurescĭ, originar din Brașov și fost tipograf-lucrător la „Fóia pentru minte, inimă și literatură" și la „Gazeta Transilvaniei" în anii 1847—1849, ne comunică o frumósă conferență, ce a ținut'o în „Cercul Cultural", secția societății „Gutenberg" a lucrătorilor tipografĭ, întemeiată de d-sa.

Ca subiect al conferenței sale rostită în limba română, d-l I. Weiss a ales opera lui Ludovic *Hamann* despre întrebuințarea cărților și despre mijlócele spre a-se cultiva pe sine, o escelentă lucrare, care ar trebui sĕ fie cunoscută și cetită mai ales în cercurile lucrătorilor-tipografĭ, deși aceștia în alt sens, trăiesc cu toții în neîntrerupt contact cu cărțile.

Din conferența acésta, care schițéză cuprinsul cărții lui Hamann, estragem următórele părțĭ interesante:

In carte găsesce autorul mediul cel mai apt al cultivărei proprie și o descrie în modul următor:

„Cartea trebue numerată între operele miraculóse, carĭ sunt făcute de către ómenĭ, ea este o punte clădită peste rîul timpului, de unde vedem dilnic pe morții de una sută și una miie de anĭ, cum vin la noi, cei vii; cartea este o legătură strînsă în jurul tuturor celor carĭ cetesc și fondéză o comunitate de viéță, așa de intimă și restrînsă ca nicĭ una altă; cartea este o corabie, ce aduce spiritului nostru din apropiere precum și din depărtare tóte cele trebuincióse; prin carte vorbesce savantul la savant și cu aceia carĭ voesc sĕ devină savanțĭ înainte de a îmbĕtrâni. Prin carte se adreséză esperimentata bĕtrânețe la tinerețe, ba chiar la copii, décă sciu sĕ cetéscă".

Pe lângă carte, primul învĕțător este natura și *Goethe* dice: „Natura este singura carte, care oferă pe tóte paginile un mare conținut."

Da, natura este marea carte ilustrată și micile opere omenescĭ de hârtie sunt ca și un fel de index și text pentru dênsa.

Ér *Schiller* dice: „Scrisul dă corp și voce multelor cugetărĭ și le transportă în foi vorbitóre în cursul secolilor".

„Natura este adevĕrata carte a deslușirilor cerescĭ, pe care a scris'o mâna Atotputernicului însă-șĭ, și fie-care rênd al acestei opere fără sfêrșit este pentru noi o nouă minune," dice *Zschokke.*

Primele documente ale popórelor din antichitate au ajuns până la noi séu sculptate în piétră, séu săpate în fier, imprimate în tuciŭ, séu scrise pe table de céră, — fie table de regențĭ, legĭ, notițe memorabile, fie despre persóne marcante.

Ce pas e însĕ de acolo până la cartea nóstră modernă?

Décă o ramură a istoriei culturale are o importanță, acésta ar trebui revendicată pentru desvoltarea cărțeĭ, care este principalul stâlp al culturei și mijlocitórea istoriei universale dela generațiune la generațiune.

Cărțile forméză mijlocul cel mai eficace de educațiune și cultură, sunt la disposiția chiar celui mai sĕrac și despre ele *Weber* are părerea: „Că tóte cărțile sunt învĕțătorii cei mai eftinĭ și adevĕratul paraclet pentru milióne de ómenĭ bunĭ".

Chesterfield o nimeresce bine, adresând fiului sĕu aceste cuvinte: Acuma nu mĭ-a rĕmas decât cărțile mele și numai în cărțile mele găsesc dilnic ca adevĕrat, ce dice *Cicero* despre învĕțătură:

„Acésta ocupațiune cu sciințele, nutresce anii tinereței, desfată bĕtrânețea, înfrumsețéză norocul, adăpostesce și consoléză în nenorocire, delectéză acasă, nu împovăréză afară, ne gonesce nopțile și scurtéză timpul la voiajurĭ și la țéră".

„Neatârnător de orĭ-ce schimbare, litera vorbesce în tóte timpurile către toțĭ ómenii, carĭ sciu sĕ însuflețéscă litera. Ea înviéză, ridică și nobiléză până în vecii vecilor", dice *Fichte.*

Câte adevĕrurĭ și câte cugetărĭ libere, carĭ n'ar fi trebuit pronunțate nicĭ odată, au fost depuse în cărțĭ?

Jean Paul dice în „Freiheitsbüchlein" între altele: „Fiind-că unele adevĕrurĭ fără îndulcire nu se pot pronunța fără a pierde efectele lor, de aceea cartea fără viéță îșĭ ia limbagiul liber asupra sa, mustréză cu îndrăsnélă lumea și o împreună cu acela, care o mustréză".

„Décă cultura rĕspândită pentru noi, are o valóre óre-care, cine ni-o póte comunica? Numai cărțile, neconteniții noștri învĕțătorĭ, carĭ sunt în fie-care mo-

o întrégă serie de mĕsurĭ culturale şi economice, îndreptate spre stîrpirea caracterului polones a părţilor rĕsăritene.

Lupta pentru limbă şi drepturĭ a nenorocitului popor va cere decĭ încă şi mai multe victime în viitor.

Principele Ferdinand „slavist“ şi „slavofil“. În cercurile politice a făcut sensaţie o vorbire, ce a ţinut'o principele Bulgariei Ferdinand la balul societăţii *„Slavianska Beseda“*. Principele s'a presentat la bal cu prinţul Filip de Coburg, cu agentul diplomatic rus *Bahmetjev* şi cu ministri. Preşedintele societăţii, ministrul Mihail *Sarafov* a proclamat pe principe membru de onóre, la ceea-ce Ferdinand rĕspunse:

— „Cu mândrie şi bucurie primesc distincţiunea de membru de onóre al societăţiĭ slave. În calitatea mea de *slavist* şi *slavofil*, activitatea ce am desfăşurat'o până acum îmĭ inspiră încrederea, că voiŭ merita onórea ce-mĭ faceţĭ: *Trăéscă slavismul!*“

Congresul pentru autonomia catolică.

Şedinţa dela 14 Ianuarie.

Dintre trei oratorĭ ai şedinţei, doi au fost pentru proiect şi unul contra.

Demko Kálman s'a ocupat mai ales cu situaţiunea şcólelor poporale şi medi Invĕţarea religiunei şi moralei e fórte defectuósă; peste tot face o aspră critică învĕţămêntului. Ḑice că nu esistă spirit public catolic, nu esistă viéţă religiósă catolică, fiind-că catolicii sunt împrăsciaţĭ şi nu-s organisaţĭ. Din motivele acestea doresce sĕ se facă autonomia: ea se póte organisa pe basa proiectului comisiunei de 27, care este însĕ numai un cadru, ce póte fi lărgit. Primesce proiectul.

Rakovszky Istvan spune, că dela epoca lui Pazmany catolicismul maghiar n'a fost într'o situaţiune mai critică, decât aḑĭ. Nicĭ chiar Josefinismul n'a fost atât de critic, fiind-că pe vremile lui păturile cele mai de jos nu erau infectate. Pe atuncĭ domnea deplină armonie între episcopĭ şi primatele Batthyany a protestat energic în contra ordinului puterniculuĭ împĕrat. Speră, că spiritul acela va predomina şi pe episcopii actualĭ şi crede, că proiectul va fi respins. De ce trebue ca vecĭnic sĕ ne umilim şi de ce nu putem sĕ ne eluptăm ceea-ce alţii au stors prin revoluţiune? Noi numai drepturile legale ni-le cerem.

Spune, că de trei anĭ ministrul se jócă cu catolicii şi nu le dă nicĭ o promisiune; guvernul caută mereu subterfugii, a tot licitat la vale, ér când catolicismul a ajuns până la un punct umilitor, — a căutat érăşĭ gaură de şórece. Pledéză pentru basa dela 1871, care nu trebue sĕ fie părăsită de dragul buclelor lui Wlassics. În cestiunea numirii prelaţilor e de aceaşĭ părere cu episcopii şi protestéză viu, că pe terenul şcolar, catolicilor nu li-se dă ceea-ce au bună óră protestanţii, — apoi sciut este, că fără şcólă catolicilor nu le trebue autonomie. — Nu primesce proiectul.

Wiczmandy Ödön e pentru primirea proiectului comisiunei, căcĭ acésta e şi dorinţa congresului.

Germani şi Poloni.

In şedinţa dela 14 Ianuarie a camerei prusiane s'a continuat discusiunea asupra interpelaţiei în cestiunea evenimentelor din Wreschen.

Sieg (liberal naţional) spune, că numai Polonii agitéză, mai ales în pressă. Deputatul Stichel a amintit şi Rusia ca esemplu de toleranţă; în Rusia însĕ Polonii sunt mai rĕu tractaţĭ. In Litvania esistă şi aḑĭ ordinul, care interḑice a-se vorbi polonesce. Stichel a lăudat şi Galiţia. Aicĭ sunt stărĭ, pe carĭ Germania nu vré sĕ le întroducă. Şléhta polonă galiţiană asupresce pe orĭ-cine e de alte părerĭ, ea nu se înfioréză nicĭ de omor.

Tiedemann crede, că agitaţia în contra limbei germane a fost pusă la cale din afară. Un deputat polon a ḑis înainte cu câţĭ-va anĭ, că e inevitabil un rĕsboiŭ între Germania şi Rusia. Germania va învinge, dér ce sĕ facă ea cu teritorul nou de limbă strĕină? Noua ţéră sĕ se cedeze Polonilor. Toţĭ ar emigra acolo şi şi-ar alege de rege pe un prinţ din casa Hohenzollern. Acestor tendenţe pan-polone trebue sĕ li-se facă sfîrşit printr'o energică politică.

Carlinszki (polon) declară, că nu Polonii sunt carĭ agitéză, ci Germanii. Contra Polonilor se pun la cale tot felul de procese din motive de nimic. Şi Polonii sĕ sufere acésta în linişte? Póte sĕ mai dăinuéscă stările acestea, ce le-au creat judecătorii germanĭ, fără de a provoca rîsul batjocoritor al ómenilor civilisaţĭ? Tot-déuna ne vorbiţĭ de mişcarea pan-polonă. Asta-i o vătĕmare pentru noi. Agitaţiunea polonă nu face decât sĕ păstreze limba maternă a Polonilor, moravurile şi obiceiurile lor. Acésta e o datorie naţională şi am fi nisce mişei, décă n'am împlini-o. In ce privesce sciinţa, arta şi literatura, naţiunea polonă se póte mĕsura cu Germanul. Numĕrul fabricilor nu dovedesc încă cultura. Cancelarul imperiului a ḑis ierĭ, că nu suntem împiedecaţĭ în folosirea limbei materne. La acésta rĕspund, că tuturor Polonilor, carĭ ocupă posiţii dependente, *li-se interḑice a vorbi polonesce.* Unei învĕţătóre polonese i-s'a interḑis învĕţarea limbei polone, fiind-că la întrebarea ce i-s'a pus, ea rĕspunse, că cu mama ei obicĭnuesce a vorbi în limba polonă. Asĕmănaţĭ situaţia Germanilor cu a Polonilor şi atuncĭ nu veţĭ mai aţîţa întregul germanism în contra nóstră, deşi vĕ stau la disposiţie tóte mijlócele. In ast-fel de împrejurărĭ, cum puteţĭ lua în nume de rĕu redactorilor polonĭ, décă vorbesc despre sistematica sugrumare a naţiunei polone.

Br. *Hammerstein*, ministru de interne ḑice: Limba de predare în şcóle e cea germană în Prusia. Aşa a fost acésta şi înainte şi după constituţie. Stéua conducĕtóre a Reuniunilor gimnasticilor este ideia restabilirii Marei-Polonii. In sufletul Polonului e adênc înrădĕcinată ura contra Germanului, ură, care-l însoţesce dela légăn până la mormênt. N'are înţeles când deputaţii polonĭ fac declaraţii de lealitate. Guvernul se va îngriji, ca germanismul sĕ fie triumfător.

Kopsch (poporal liberal): Germanismul vegetéză. Suntem gata a lua tóte mĕsurile positive pentru scutirea Germanilor, ca limba şi cultura lor sĕ se ridice în ţinuturile locuite de Poloni.

Naţionaliştii irlandesĭ pentru Burĭ.

In proxima sesiune a parlamentului engles naţionaliştii irlandesĭ vor juca érăşĭ un rol însemnat. Ei sunt aşa ḑicênd unicul partid opoziţional în cestiunea rĕsboiului din Africa de sud. Bărbaţii politicĭ liberalĭ sunt divisaţĭ între sine, de vreme-ce o parte din ei au declinat pe calea secessioniştilor unionişti, spre tabĕra conservatóre, o altă parte şovăesce şi numai a treia parte, cam vr'o 40 deputaţĭ, a rĕmas credinciósă testamentului liberal al lui Gladstone. Imperialismul rĕsboinic s'a făcut stăpân pe majoritatea politicianilor liberalĭ englesĭ; pe unionistul Chamberlain îl urméză ginerile lui Rotschild, Rosebery, fostul şef al guvernului liberal după Gladstone. Abstrăgênd dela resturile partidului liberal, care numĕră 40 de membri în casa de jos, singurul partid opoziţional în casa de jos a parlamentului engles sunt deputaţii naţionaliştĭ irlandezĭ, 81 la numĕr. Din causa acésta în tabĕra secesioniştilor unioniştĭ,— cel mai de sémă element în cabinetul conservativ al lui Salisbury, — s'a dat lozinca, ca numĕrul mandatelor pentru regatul Erin sĕ fie redus la jumĕtate, din causa că Irlandesii nu urméză esemplul coloniilor britanice (Canada, Australia) în rĕsboiul sud-african.

Englesii, duşmanĭ juraţĭ ai Irlandesilor, carĭ sunt catolicĭ şi de origine celtică, cu tótă asuprirea seculară, care i-a forţat pe fórte mulţĭ sĕ emigreze în America, nu sunt capabilĭ a înfrânge oposiţia deputaţilor irlandesĭ. Gladstone le dăduse înainte cu douĕ decenii o carta bianca (Home-Rule-Bill), cu scop de a-i împăca pe Irlandesĭ cu Englesiĭ şi Şcoţieniĭ. O parte a liberalilor a părăsit atuncĭ drapelul lui Gladstone şi aceştĭ secesioniştĭ, carĭ stau pe basa programului centralist al unirei Irlandei cu Anglia şi Scoţia (aşa numiţii unioniştĭ), sunt urḑitorii rĕsboiului din Africa-de-sud şi tot ei sunt cei mai incarnaţĭ adversarĭ ai autonomiei irlandese. Étă cheia obstrucţiunei deputaţilor naţionaliştĭ irlandesĭ în casa de jos a parlamentului engles în cestiunea rĕsboiului anglo-bur! Tot de aicĭ se esplică şi planul unioniştilor liberalĭ de a reduce la jumĕtate numĕrul representanţilor irlandesĭ în casa de jos a parlamentului.

Presupunênd, că ar reuşi cu acest plan, deputaţii irlandesĭ tot ar rĕmâné în numĕr de vr'o 50 şi prin urmare ar fi destul de tarĭ, ca sĕ pótă face obstrucţiune, indiferent décă unii dintr'înşii ar fi escluşĭ din parlament séu chiar aruncaţĭ în temniţă. Căcĭ tocmai acesta este punctul cel mai important în politica naţională a Irlandezilor, care urmăresce autonomia regatului şi federaţiunea statelor britanice, că deputaţii irlandesĭ în situaţia gravă, în care se află Anglia, procedéză solidar şi sunt organisaţĭ şi disciplinaţĭ mult mai bine, decât tóte partidele din Anglia. Conducĕtorii lor dispun de-o oratorie splendidă şi deşi sĕracĭ, ei primesc totuşĭ dela coloniştiĭ emigraţĭ în America sprijin material suficient pentru a-se puté susţiné. Irlandesii nu vor ca ţéra Burilor sĕ fie prefăcută de către unioniştĭ într'o a doua Irlandă nenorocită, şi este de sperat că deputaţii Irlandesĭ vor continua şi în viitórea sesiune cu obstrucţiunea şi vor sări în ajutorul Burilor, ca şi până acuma, ceea-ce unioniştilor, cu Chamberlain în frunte, nu le prea convine, căcĭ duşmanul extern — ḑic ei — este sprijinit de către duşmanul intern.

Craniul lui Petöfi.

Atenţiunea întregei opiniĭ publice maghiare este îndreptată actualmente spre Blaşiŭ.

Nu este vorbă acuma nicĭ de adunarea Românilor pe Câmpul libertaţii. nicĭ de tricolorul român, ci de craniul celui mai popular poet maghiar, care se ḑice, că se păstréză în museul gimnasiului din Blaşiŭ.

Kéry Gyula, delegatul societăţii „Petöfi“ din Budapesta îşĭ continuă ancheta la faţa locului, întrebând pe tóte persónele, dela carĭ póte aştepta vr'un detail nou relativ la doctorul Reichenberger şi la craniul, pe care acesta îl ţinea pe biuroul sĕu şi pe care pe urmă l'a făcut donaţiune gimnasiului.

Corespondenţii ḑiarelor maghiare urmăresc afacerea cu o justă încordare. Unul din ei scrie, că a început sĕ se intereseze de afacere chiar şi poporul. *„Cine e Petofi ala?“* a întrebat alaltăerĭ un ţĕran pe vĕduva Milutinovicĭ n. Schrader, fiica antecesorului lui Reichenberger în postul de medic archidiecesan.

Primarul din Blaşiŭ Ioan *Ianza* a declarat în faţa profesorului Aron *Deac* şi a revisorului archidiecesan Iuliu *Nistor* următórele:

— Acuma îmĭ aduc aminte, că Reichenberger locuia în vecinătatea mea. Reichenberger îmĭ era medic de casă şi venea adesea la mine. Odată m'a poftit

---

ment la disposiţia nóstră şi ne oferă totdéuna înţelepciunea lor.“

„Cărţile represintă bogăţia înregistrată a lumei, comorile intelectuale ale secolilor. Autorii lor sunt aristocraţia naturală a societăţii, care prin preţiósele lor produse au format farurĭ pe marea timpului, care mulţumită farmecului, ne face trecutul, present“.

Acest scop de cultivare proprie este cu atât mai lesne de ajuns, cu cât cărţile sunt cei mai credincioşĭ şi adevĕraţĭ învĕţătorĭ ai noştri.

Cărţile sunt pentru omenire învĕţătorii şi amicii, îngrijitorĭ ai spiritului nostru şi copii rĕsfăţaţĭ, camaraḑĭ consolatorĭ şi înveselitorĭ în óre triste şi plicticóse. Cărţile ne conduc dela început până la sfĕrşit, şi cum destinele omenescĭ se despart unele de altele. aşa apar şi cărţile în diferite forme în têrgul vieţei şi au sórtea lor ca şi ómenii.

„Cartea însĕ este şi părinte nutritor spiritual al omului învĕţat,“ ḑice *Goethe.*

„Un cuvênt de spirit pronunţat are efectul sĕu asupra vécurilor.“

Cine este cu totul strĕin de literatură, sĕ încépă cu istoria universală; în ori-ce carte istorică, orĭ cum s'ar numi, se află o lume întrégă de îndemnurĭ şi mărimĭ şi orele sacrificate unei cărţĭ de istorie universală, nu sunt perdute.

„Istoria este martora timpurilor, lumina adevĕrului, viéţa amintirei. învĕţătórea vieţei, anunţătórea trecutului“. Acésta este părerea bĕtrânului *Cicero.*

Pe lângă istoria universală se recomandă pentru cetit şi dramele istorice.

— Influenţa chiar a cărţei celei mai bune depinde numai de modul. cum o cetim şi asupra acestui subiect *Hamann* ne dă minunate citate:

„Un tablou se complectéză numai prin spectator. Aşa este şi cu cărţile. O carte este rea, décă nu-şĭ găsesce cetitorul potrivit, care prin cetire o complectéză. Nicĭ un cetitor nu cetesce mai mult din carte, decât, cât interpretéză el cetind din carte. Pentru un al treilea cartea este o altă operă“, ḑice *Otto Ludwig.*

„Esistă cărţĭ asupra a tot, dela înălţimea Dumneḑeéscă până la lăpĕdăturile drăcescĭ. De aceea, arta cetirei trebue exersată de timpuriu în şcólă. A ceti fără plan şi culegere, însemnéză a pierde timpul. A ceti de petrecere şi de urît, însemnéză o sĕrăcăciósă perdere de timp a haimanalelor“ ḑice *Fr. L. Jahn.*

— „Dorescĭ a ceti o poesie fi atent ca la rugăciune. pentru-ca înaintea inimei tale sĕ apară imaginea poetului, sĕ îndreptezĭ ochirea ta în sus şi sĕ ai o ideie de originea frumuseţea pe care a visat'o poetul“, glăsuesce *A. Stöber.*

La alegerea lecturei nóstre ne ţinem strict de aceea ce corespunde gustului nostru, despre acésta nu încape nicĭ o discuţie; cum ḑice un proverb latinesc; fórte greşit însĕ este de a ceti numai cărţĭ de o direcţiune anumită şi a condamna tóte celelalte.

— Despre influinţa bibliotecilor populare în general se ḑice:

Acest subiect este în mai multe privinţe o cestiune socială şi deslegarea ei va avé urmările cele mai importante.

Frederic cel Mare ḑice: „Un domnitor datoréză sciinţelor nu numai atenţiune, ci şi respect şi iubire. Décă un principe ar negligea tóte afacerile imperiului sĕu, tot ar trebui sĕ dea o mare atenţiune la tot ce privesce învĕţămêntul public, fiind-că este fórte uşor d'a cârmui un popor instruit“.

Décă aceste cuvinte au şi astăḑĭ valóre, atuncĭ toţĭ cei ce se interesézâ de desvoltarea publică trebue sĕ colaboreze la ajungerea acestui scop ideal.

— Deunăḑì am vorbit cu un comersant inteligent. Tînĕrul bărbat trăesce în împrejurărĭ cam strîmtorate. Cu tóte acestea dênsul cheltuesce 5 lei ḑilnic pentru bere şi ţigărĭ şi 10 lei într'o societate fórte dubiósă, — pe când a refusat sĕ cheltuéscă 4 lei pentru o carte fórte interesantă, clasică, care i-ar fi fost pentru mulţĭ anĭ de mare folos, — şi pe care i-o recomandasem. N'a cumpĕrat'o!

Dér veţĭ vedé, cum ómenĭ cu grămada alérgă la bibliotecĭ şi 'şĭ murdăresc mai bine mânile lor cu cărţĭ sdrenţărose, decât sĕ cumpere una nouă.

Pentru joc, fără îndoială, şi beţie, pentru alergărĭ de cai, rĕmăşagurĭ, case obscure şi cântăreţe, pentru fie-care modă sensaţională şi alte ticăloşii prisositóre, lumea cheltuesce paralele cu grămada — cu toptanu. Timpurile însĕ, când se cumpĕrau cărţĭ de cetit, — aceste timpurĭ, ah! — nu mai esistă.

Plângerea ce conţin aceste rêndurĭ este fórte întemeiată. E revoltător sĕ vedĭ cu ce uşurinţă sĕ cheltuesc sume marĭ pentru alte lucrurĭ de nimic, fără ca sĕ se nască chiar în familii avute şi culte ideia de a cumpĕra o carte.

(Va urma.)

pe mine și pe Isidor Domșa la sine, sĕ facem o partidă de préférance. Vĕḑênd craniul pe biuroul sĕu, l'am întrebat de ce-l ține acolo?—*L'am adus de pe câmpul de rĕsboiŭ. Este craniul unui ofițer de honveḑi*, a rĕspuns Reichenberger. — Nu cumva este capul vr'unui general? întrebai eu. Reichenberger a rĕspuns: Nu l'am luat cu mine, pentru-că ar fi capul unui ofițer superior, ci pentru-că *este capul unui om mare.*

Domnul A. Deac a comunicat acest lucru lui Kéry, care s'a dus apoi în persónă la primar. Acesta i-a confirmat din nou enunciațiunea și a declarat, că e gata sĕ pună și jurămênt pentru adeverirea celor spuse.

Dómna *Ivan* n. Fischer Luisa, nepóta lui Reichenberger, își aduce aminte de craniu. Mama ei i-a spus în mod hotărît, că bunica sa, soția lui Reichenberger, i-a spus, că craniul este al lui Petőfi. Ea a întrebat cu grózā pe bunicul sĕu, cum póte bé apă dintr'un craniu, la care întrebare bunicul sĕu a rĕspuns: *„Wenn man aus einem geistreichen Schädel trinkt, wird man selbst geistreich“* (Décă cineva bé din craniul unui om deștept, se face și el deștept). Pe servitorul bunicului sĕu îl chema Surdu și a însoțit pe stăpânul sĕu nu numai în rĕsboiŭ, dér l'a slujit și mai târḑiu în Hațeg, unde îi locuia familia.

Antropologii, pe carî i-au așteptat pe Marțî, n'au sosit, dér a sosit o telegramă dela Bartok Lajos, care comunică lui Kéry, că ministrul de culte, la intervenția societății Petőfi, a rugat pe Metropolitul din Blașiŭ sĕ convóce consistoriul în ședință estraordinară pentru a delibera asupra cererei societății relativă la transportarea craniului la Budapesta.

SCIRILE DILEI.

3 (16) Ianuarie.

Tisza érăși deputat. Erî a avut loc alegerea de deputat în Abrud. Tisza Kalman, singurul candidat, a fost ales prin aclamațiune.

Mandatul dela Lăpuș validat. Se scie, că în Lăpușul unguresc fusese ales deputat, în urma unor ne mai auḑite presiunî administrative, contele Teleki Sandor. Contra-candidatul lui Teleki era Dr. Victor Cupșa. Alegerea din Lăpuș a fost protestată, dér Curia din Budapesta în ședința dela 15 Ianuarie a respins petiția de protestare validând mandatul lui Teleki.

Balul roșu. După cum se scie Reuniunei femeilor române din Brașov va aranja Miercurî, în 9 (22) Ianuarie 1902 în sala Redutei orășenescî, *balul roșu.* Prețurile de întrare la acest bal sunt: de persónă 3 cor., de familie 6 cor., pe balcon 4 cor. Bilete de întrare se pot cumpĕra la firmele Frații Simay, succesorul Laszlo, libraria Ciurcu și séra la casă, pe lângă presentarea învitării. Începutul balului la $8^1/_2$ óre séra.

Zeyk Daniel, fișpanul comitatului Albei-Inferióre și-a dat demisiunea din acest post. După-cum ni-se scrie din Aiud, în ḑiua de 14 Ianuarie s'a presentat la fișpanul dimisionar o delegație compusă din membri de ai congregațiunei comitatense. rugându-l sĕ-și revóce dimisia. Zeyk a rĕspuns, că dimisia este irevocabilă și că motivele ei nu sunt personale.

Pentru masa studenților românî din Brașov au întrat dela *Reuniunea femeilor române din Brașov, subvenție anuală* ***200 cor.***, ér dela d-na Ella *Popovicî* (Brașov) *10 cor.* — Priméscă nobilii donatorî cele mai vii mulțămite. — *Direcțiunea șcólelor medii gr.-or. române din Brașov.*

Furt în Fofeldea. Sâmbătă, în 22 Decemvrie a. c. la 3 óre p. m. s'a făcut înmormêntarea membrului din comitetul parochial Toma Maniu din Fofeldea, care înmormêntare s'a servit de 3 preoțî, și după cum prescrie tipicul, chiar în însăși casa luî Dumneḑeu. După terminarea înmormêntării, crâsnicul bisericii Petru *Chirtop* a încuiat biserica și a plecat, după obiceiŭ, la casa mortului. Pe cale crâsnicul a dat însĕ preotului I. Bonea cheile spre îngrijire. Când a fost Duminecă diminéța, în 23 Decemvrie la 7 óre, a venit crâsnicul și a luat cheile, ca sĕ mérgă la biserică sĕ o curețe. După-ce a întrat în biserică s'a dus în altar, și din întêmplare a găsit dulapul tăiat acolo, unde e cheia și deschis, după care crâsnicul a mers cu grabă la preotul și i-a spus ce s'a întêmplat. Chemând și pe primarul, s'au dus împreună la biserică și au făcut cercetare sĕ vadă, ce s'a întêmplat. S'a constatat, că s'au furat 3 potire suflate cu aur. Dintre acestea unul are inscripția pe el „Alexandrina“, tot asemenea un discos avea inscripție pe el, și copia și lingurița încă aveau inscripții pe ele. Afară de aceea s'a mai furat încă 1 discos, 1 stea, 1 lingurițā și o cruce mică de metal. La olaltă au fost decî 3 potire, 2 discóse, 1 stea, 1 copie și 2 lingurițe și o cruce mică. Cercetând mai de-aprópe, că pe unde ar fi întrat făptuitorul, s'a aflat un ochiŭ stricat de ferésträ dela tinda femeilor și sticla așeḑată lângă părete afară. Făptuitorul încă n'a putut fi descoperit.

Asasinat înfiorător în Clușiŭ. Miercurî, 15 Ianuarie, în órele ante meridiane s'a făptuit un omor înfiorător în strada „Unio“. Două calfe de têmplar și-au închiriat în curtea din dos dela casa Nr. 6 din numita stradă o odaie la femeia Hantz Josefina. Ei au spus, că odaia o închiriézā pentru candidatul de advocat Kovács György, pe al cărui nume a și sosit încurênd un mandat postal în valóre de 4 coróne. Când a întrat erî factorul poștal în odaie, căutând pe pretinsul Kovács, cele două calfe s'au aruncat asupra lui și aplicându-i mai multe loviturî de topor, l'au omorît. O servitóre auḑind sgomot în odaia din dos, a strigat după ajutor. Făptuitorii au fost prinșî. Unul se chiamă Friedrich Ferencz de 28 anî, catolic, neînsurat, originar din Alba-Regală, ér celalalt Szöcs Gyula de 25 anî, ev. reformat, neînsurat, originar din Maros-Szentgyörgy. Victima se numia Bürger Carol în etate de 37 anî, însurat, tată a doi copii.

Pentru masa studenților din Brad au mai dăruit următorii M. St. d-nî și dómne: 1) Georgiu Pop de Băsescî, Elena Pop Hossu Longin și Francisc Hossu Longin, ca rĕscumpĕrare a felicitărilor de anul nou 20 cor.; 2) Eugenia I. Paraschiv n. Mihalyi, întru memoria iubiților sĕi rĕposațî, Ioan Paraschiv, fost subjude reg. și a fiilor sĕi Gregoriu și Anna 10 cor.; 3) Dr. Zosim Chirtop adv. Câmpenî, ca rĕscumpĕrare a felicitărilor ḑilei onomastice 10 cor.; 4) Vasile Chirtop, Câmpenî, rĕscumpĕrare a felicitărilor de Anul nou și a onomasticei 5 cor.; 5) „Oravițiana“, societate pe acții 20 cor.; 6) Vasile Beleș, protopresbiter, Maria-Radna 5 cor.; 7) Comuna bisericéscă Cuvin 1 cor.; 8) Teodosiu Moțiu, par. Cuvin 1 cor.; 9) Constantin Puticiu 60 banî; 10) D. Popovicî înv. 25 banî. Suma *72 cor. 85 banî.* Binevoitorii dăruitorî, priméscă cea mai viuă mulțămită. — *Direcțiunea gimnasiului român gr.-or.*

Rĕscumpĕrarea felicitărilor de Anul nou. În favorul casinei române din Clușiŭ a întrat ca rĕscumpĕrare a felicitărilor de Anul nou dela următorii domnî sumele: 1) Emeric Pop adv. Clușiŭ 2 cor., 2) Vasile Ranta jude 2 cor., 3) Vasile Indre adv. 2 cor., 4) Vasile Almășian adv. 5 cor., 5) Dr. George Ilea adv. 2 cor., 6) Gavril Carsai propr. 2 cor., 7) Dr. Stefan Morariu adv. 3 cor., 8) Leontin Pop jude 2 cor. În total 20 cor. — *Gavril Carsai,* cassier.

Budgetul Rusiei pe anul 1902 presentă următórele cifre: Încassărî ordinare: 1800,784.482 ruble, estra-ordinare 1,800,000 ruble. Din reservele cassieriilor imperiului 143,987,494 ruble, total: 1946,571.976 ruble. Cheltuelî ordinare: 1775,913.481 ruble, estra-ordinare 170,658,495 ruble, total: 1946,571,976 ruble. Escedent: 24,871.001.

— Raportul, cu care ministrul de finanțe înaintéză budgetul Țarului, este redactat în terminî optimisticî față cu viitorul financiar al imperiului.

Cu trenul vicinal. Nu de mult s'a petrecut următórea istorie: Într'un orășel cu stație de cale ferată vicinală din Ungaria, veni mai deunăḑî un domn avênd sorocit un proces la judecătorie. Isprăvindu-și afacerea se duse și la croitor sĕ-i ia mĕsură pentru un costum. Croitorul era cu nisce prietenî la cârciumă și veni acasă peste o oră. Nevasta îi spune cine l'a căutat și că acuma a perdut un mușteriu, fiind-că domnul respectiv plécă cu trenul. Croitorul se gândesce un moment, apoi alérgă la gară și găsesce trenul, tocmai gata de plecare. Repede sare și el în tren, ia mĕsura cât ai bate 'n palme și apoi sare jos, fără sĕ i-se întêmple cel mai mic incident, cu tóte că trenul se pusese deja în mișcare.

Reuniunea română de cântărî din Năsĕud va aranja o serată musicală împreună cu teatru și urmată de dans, în Năsĕud, Sâmbătă, în 18 Ianuarie st. n. 1902, în sala de gimnastică dela gimnasiu. Începutul precis la 7 óre séra. Prețul întrării de persónă: pentru membri activî și ajutătorî 1 cor., pentru nemembri 1 cor. 60 b. Venitul curat e destinat în favorul fondului reuniunii. Oferte marinimóse se vor chita pe calea publicității.

Îmbrăcarea copiilor sĕrace.

Brașov, Decemvrie 1901.

— Fine. —

Maria Popea, Emilia Sanciali, N. N. Susana Popovicî, N. N., G. V., E. D., Ecaterina Rădulescu, Jantea profes., Dr. Teodor David, I. G. Eremie, N. N., Dr. Moșoiŭ, Carolina Lenger, Hortensia Percea, Iordani Blebea, Otilia Bidu, Nicolae Grădinar, Maria Bărbuceanu, Agneta Socol, Iuliana de Lemeny, Nicolae Fizeșeanu, Maria Grecu, Maiorița Hagăr, Marina Balea, Victoria Russu. Victoria Onițiu, Maria Branisce, Hermina Moldovan, Elvira Navréa. Maria Ciortea, Tini Popovicî, Teodor Nicolau, Elena Anken. Elena N. Puiu, Maria D. Pascu, Maria D. Munteanu, Elena Russu. Amalia Chiffa, Maria Oncioiu, Maria I. Munteanu. Ludovica Pop, Maria G. Dima, Elena N. Ciurcu, Maria Nastase. Lucreția I. Lupan, Maria Voicu, Rebi Chicomban, Nicolae Stinghe. Elena Furnică, Eleftera Orghidan, Paraschiva G. Zavicî. Reveca Negușî, Elena N. Rășnovean, Maria Câmpean, Marina Popovicî, Maria Prișcu, Dr. Vasilie Saftu, Paraschiva Bădițoiŭ, Elena D. Marcea jun., Elena D. Marcea sen., Maria N. Navrea, Elena Ghighiniță, Elena Preșmerean, Elena Arefta, Elisabeta D. Pop. Reveca Bârsan, Elena Muntean, Maria Butnar, Reveca Găitănar, Valeria Stoicovicî, Marina Dragomir Pulpașî, Philotea Budiu, Emilia Aron Neguțî, Nicolae Stinghe, câte 2 coróne.

Leontina T. Pop un paltonaș pentru copil și 1 cor. 20 banî, Maria Median 1 cor. 40 banî, Elena G. Ioan, George Savu, Nicolae Marica. Dobra Oprea, Florica Coleșea, Maria Voicu, Policseni Ilasevicî, Efrosina Râșnovean, Reveica Zârnovean. Maria B. Bancilă. Anastasia Milenti, Marina Russu, Eleftera Alesiu, Căpitan Roman, Ioan Gămulea câte 1 cor.

Marina Tampa 80 banî, Caterina Lațcu 40 banî, Ioan Bârsan 40 banî, Petru Puiu 40 banî.

S'a colectat suma de 623 cor. 60 banî, s'au îmbrăcat 40 copile; D-l Spuderca & Temesvary au înbrăcat 10 copile cu rochițe și șorțurî; D-nii Simay, Iuliu Pop, Kiraly Lajos și Theis & Manton au trimis stofe, din care s'au confecționat haine pentru fetițe sĕrace. D-na Parasch. Filip și-a dat osteněla de-a confecționa în mod gratuit hainele, ce s'au împărțit.

Subscrisul birou al Reuniunei în numele Comitetului esprimă P. T. donatarî cele mai sincere mulțămirî.

Brașov, 17/30 Decemvrie 1901.

Agnes Dușoiu, președintă. *Lazar Nastasi,* secretar.

Literatură.

„Bilder aus Rumänien“. Sub acest titlu d-l publicist și profesor Maximilian W. *Schroff* din Bucurescî a scos de sub tipar o elegantă broșură de 111 paginî, conținênd traducerî din legendele lui V. A. *Urechiă* și din novelele lui *Gane*. Broșura, care cuprinde șépte legende de ale lui Urechia și șése novele de ale lui Gane, tóte bine alese, este ilustrată și cu portretele celor doi autorî românî își mulțumesce apariția sprijinului Ligei pentru unitatea culturală a Românilor. D-l Schroff spune în prefață, că s'o hotărît a publica o serie de 12 micî volume de asemenea traducerî, pentru a face cunoscute marelui public german lucrările cele mai bune ale poeților, prosaiștilor și dramaticilor românî. Ultimul volum va fi o istorie a literaturei române. Volumul II, care va apare cel mai târḑiu până în Aprilie, va conține traducerî din *Delavrancea* și *Vlahuță*. Numele d-lui Schroff este destul de cunoscut în România, traducerile se disting prin esactitate și stil ales și întreprinderea merită a fi încuragiată de către publicul pricepĕtor de limba germană.

„Clipe de repaus“ de *Sorcovă*. Un volum elegant, care póte ocupa loc pe masa orî-cărui salon. Prețul 2 coróne (Pentru România 2 Lei 50 banî) porto estra. Credem a fi de prisos a mai recomanda în special acéstă nouă apariție literară. In acest volum găsim un limbagiŭ frumos românesc și nisce povestirî scrise cu atâta spirit, încât cartea odată luată în mână, nu o mai puĭ jos, până nu ai cetit'o tótă. Se póte procura la Tipografia A. Mureșianu pe lângă trimiterea prețului indicat plus 20 banî porto.

SCIRI ULTIME.

Londra, 15 Ianuarie. Ḑiarul „Times“ publică următorul comunicat inspirat de guvern: **„Pe nimenî n'ar puté surprinde, décă guvernul englez ar lua mĕsurî, ca visita principelui de Wales sĕ nu se facă și ca ambasadorul englez din Berlin sĕ-și părăséscă postul, căcî numai așa s'ar puté da a înțelege Germaniei impresia penibilă, ce a produs'o în Anglia declarațiunile lui Bülow, însĕ relațiile intime între cele două dinastii nu permit luarea unor astfel de mĕsurî“.**

Paris 16 Ianuarie. Guvernul a dat în judecată pe mai mulțî jesuițî pe motiv, că cu tótă desfiițarea lor aparentă și voluntară, ei își continuă activitatea,

Haga, 16 Ianuarie. Guvernul trateză în secret cu conducĕtorii Burilor despre terminarea rĕsboiului.

Proprietar: ***Dr. Aurel Mureșianu.***

Redactor responsabil: ***Traian H. Pop.***

Dela Tipografia „AURORA“, A. Todoran

din Gherla — Szamosujvár,

se pot procura următórele cărțĭ:

Preț. Corόne.

Cuvêntărĭ pe Dumínecĭ. Tom. I. de renumitul orator — în D-nul adormitul — *Iustin Pepfiu*, 48 predicĭ pe 38 Dumínecĭ . 4.40

Cuvêntărĭ bisericescĭ (acomodate pentru orĭ-ce timp) de I. Papiu, Tom. I. Ed. II. 2.40

Cuvêntărĭ bisericescĭ la tóte sërb. de peste an de I. Papiu . . . . . . 3.—

Cuvêntărĭ funebrale și iertăciunĭ pentru diferite casurĭ de mórte, întocmite de I. Papiu . . . . 3.—

Cuvêntărĭ funebrale și iertăciunĭ. Din autorĭ renumițĭ, prelucrate de Tit Budu, vicar . . . . 2.—

Catechese pentru pruncii școlarĭ de Tit Budu, vicar . . . . —.80

Cuvinte de aur séu învĕțăturĭ ințelepte date de un părinte fiiului sĕu, din operele lui J. H. Campe, trad. de I. Sonea 1.60

Dumnedeésca litargie a celui dintru sfinți părintelui nostru Ioan Chrisostom, de Ioan Boroș . . . . —.50

Mama Sfântului Augustin, tradusă de Salba . . . . 2.—

Manual catechetic pentru primii anĭ școl. de Basiliu Rațiu . . . . —.80

Predice pentru Dumínecile de peste an, compuse și elucrate după Catechismul Deharbe de Vas. Christe. Tom. II. dela Dumin. XI. după Rosalii până la Dumin. Vameșului 1.60

Istoria icónei Pr. C. Verg. Maria dela Nicula . . . . —.20

Bocete, adecă cântărĭ la morțĭ, adunate de I. Pop Reteganul . . . . . . —.80

Nu mĕ uita. Colecțiune de versurĭ funebrale, urmate de iertăciunĭ, epitafe ș. a. —.50

Omul și lumea, cântărĭ funebrale de Aron Boca Velcherianul . . . . —.16

Albina și leneșul de Aron Boca Velcherianul . . . . —.20

Amintiri din Grecia de Teodor Bulc, profesor gimn. 1.20

Buchetul. Culegere de cântece, culese de I. P. Reteganul, broșat . . . —.50

Earb Cobzarul. Novelă orig. de Emilia Lung . . . . —.20

Cântul în școla poporală de Iuliu Pop, învĕț. Năsĕud, Praxă. Teorie. Canturĭ —.60

Cartea ilustrată pentru copiĭ și copile. Cu 18 ilustrațiunĭ, de G. Simu . . —.70

Carnetul roșu. O interesantă novelă nihilistă, trad. din germ. de *Moșul* —.60

Cartea plugarilor séu povestirĭ economice despre grădinărit, economia câmpului, crescerea vitelor și celelalte ramurĭ ale economiei de I. Georgescu . . . . —.50

Codreau, Craiul codrului, de George Simu . . . . —.12

Cântăréța. Novelă de Dem. Dan —.30

Carmen Sylva, Prelegere publică ținută prin V. Nicóră, prof. gimn. — Cu portr. M Sale Reginei Romaniei. . . . . —.20

Chiuiturĭ de car. strigă feciorii în joc, de P. Reteganul . . . . —.56

125 Chiuiturĭ de carĭ strigă feciorii în joc . . . . —.24

Cu vêrful penei Scrierĭ satirico-umoristice de Anton Popp. I. Monológe. II. Humor și satiră. O broșură fórte petrecĕtóre 1.—

Din poveștile lui Esop de Aron Boca Velcherianul . . . . —.16

Din trecutul Silvaniei. Legendă de Victor Rusu . . . . —.60

Dile negre. Versurĭ de Petrea dela Clușiŭ — cu o prefață de G. Simu . . —.30

Felicitărĭ în poesii și proză la Anul-Nou, diua nascerei și diua numelui către tată, mamă, moș, unchiu, mătușe, nănașĭ, tutorĭ, preoțĭ, învĕțătorĭ și binefăcĕtorĭ, precum și alocuțiunĭ și vorbirĭ cu diferite ocasiunĭ școlastice, de George Simu . —.40

Filoxera omenimei. Câte-va cuvinte despre vinars, de A. Boca Velcher. —.16

Geografia și Istoria în școla poporală. Manual compus conform planului de lecțiunĭ a d-lui V. Petri pentru cl. IV., V., VI., de T. Petrișor, învĕțător . . —.80

Gruia lui Novac . . . . —.20

Horia lui Pintea Vitézul . . . —.12

Idealul perdut. Novelă originală de Paulina C. Z. Rovinar . . . . . . —.20

Indreptar pentru ortografia română, de Vas. Dambrava . . . . —.24

Impĕrăția țiganilor pe vêrful unui plop de A. Boca Velcherianul . . . . —.16

IONEL. Educațiunea unui bun copil, carte pentru părințĭ și educătorĭ. de V. Gr. Borgovan . . . . 2.—

Ifigenia în Tauria. Tragediă în 5 acte. După Euripide, tradusă în versurĭ de Petru Dulf . . . . —.60

Lira Bihorului. Balade poporale de Antoniu Popp . . . . —.40

Lira Sionului séu cântarea sĕrbătorilor. — Poesii religióse-morale, lucrate după Sf. Scriptură, de A. Boca Velcherianul, cu o precuvêntare de G. Simu . . . . —.50

Monológe de Antoniu Popp:

Nr. 1. Pe neașteptate . . . . . —.08

Nr. 2. Pentru ce am rĕmas flăcău bĕtrân . . . . —.16

Nr. 3. La Anul-nou . . . . . —.08

Nr. 4. Ce nicĭ prin minte nu mi-a trecut . . . . —.08

Nr. 5. O pățanie . . . . —.08

Merinde dela școlă séu învĕțăturĭ pentru popor, culese din diarul unui școlar, de Dr. Georgiu Popa 1.20

Miseriile sociale Novelă de P. C. Z. Rovinar . . . . —.30

Musa Someșană. Poesii poporale române din jurul Năsĕudului. Adunate și aranjate de Iuliu Bugnariu. Partea I. Balade —.05

N-rii 76 și 77. Narațiune istorică după Wachsmann, de I. Tanco . . . . —.40

Nopțĭ de iarnă. Novele pentru popor de G. Simu 1.20

Opsagurĭ. Cât cioplite cât pilite și la lume împărțite, de I. P. Reteganul —.80

Opera unui om de bine. Novelă origin. continuarea novelei „Idealul pierdut“ — de Paulina C. Z. Rovinar . . . . —.20

Pacălitul. Monolog comic de Antoniu Popp. Prețul . . . . —.08

Poesii de Vasiliu Ranta-Buticescu. Un volum de 102 pagine, cuprinde 103 poesii bine alese și aranjate. Prețul red. (dela cor. 2.40) la 1.20

Povestea Pascului séu credința deșértă poporală. De Ar. Boca Velcherianul —.16

Părintele Nicolae. Schița din viéța preoților, de G. Simu . . . . —.60

Pietatea poporului român, séu cântărĭ evlaviόse pentru cei-ce merg la mănăstire, la locurĭ sfinte și în procesiunĭ. Compusă de doi preoțĭ gr. cat Murĕșenĭ din diec. gr. cat. a Oradei-mare . . . . . —.20

Pe pragul mormêntului. Versurĭ funebrale, de G. Simu . . . . —.50

Păcală și Tândală. Poveste de G. Cătană . . . . —.20

Prietenul săteanului român. Sfaturĭ în formă de dialog pentru elevĭ și adulțĭ, compus de I. P. Reteganul . . . . . —.60

Pilde și sfaturĭ pentru popor de I. Popp Reteganul . . . . —.60

Probitatea în copilărie. Schiță din sfera educ. după Ernest Legouvé . . . —.12

Poveștile Bănatului. de George Cătană, învĕțător. Tom. I, II, III á 50 hl., tóte 3 tomurile 1.30

Regulĭ și sfaturĭ bune pentru pruncii școlarĭ, de Ar. Boca Velcherianul . —.20

Dialogul țiganului cu S. Petru în pórta raiului de Aron Boca Velch. —.50

Renascerea limbei române în vorbire și scriere, de Dr. Gr. Silași, broș. II. și III. Prețul fie-ărei broș. . . . . —.80
Ambele de odată 1.40

Rîsete și zîmbete de Tit. V. Gheaja —.60

Românul în sat și la óste, de Ioan Pop Reteganul . . . . —.30

Schițe din Italia de Teodor Bulcu, profesor gimn. . . . . 2.—

Supplex Libellus Valachorum. 1791. — Text original de Dr. E. Dăian . . 1.—

Suspin și zîmbire. Poesii și prosă de Ant. Popp . . . . —.80

Starostele séu datinĭ dela nunțile Românilor ardelenĭ de I. Popp Reteg. —.30

Trandafirĭ și viorele. Poesii poporale de I. P. Reteganul. Edițiunea a III. . —.60

Țiganul la mănăstire. Poveste în versurĭ de Ar. Boca Velcherianul . . —.16

Țiganul în Rai. Poveste în versurĭ de Ar. Boca Velcherianul . . . . . —.16

Ultimul sihastru. Tradițiune de George Simu . . . . —.12

Un cuvênt către frațiĭ românĭ despre filoxera omenimiĭ séu vinarsul. de Aron Boca . . . . —.20

Versurĭ de dor, adunate din poeții românĭ de A. . . . . —.50

Indreptar teoretic și practic pentru învĕțămêntul intuitiv, de V. Gr. Borgovan. Ediția III. 2.40

Omul. Noțiunĭ din Anatomie și fisiologie și regulĭ igienice pentru conservarea sănătății și a corpului omenesc, de George Cătană . . . . —.60

Orar General pentru școla română cu 6 clase și cu un singur învĕțător, de Georgiu Magyar . . . . —.80

Viéța P. C. Verg. Maria, de C. Darabant . . . . —.30

Zîna Câmpiei, de A. Boca Velch. —.16

Zidirea lumei, Adam și Eva. Originea sfintei crucĭ și **cele 12 Vinerĭ**, de I. Pop Reteganul . . . . —.16

Cărțĭ de rugăciunĭ:

Icóna sufletului. Carte de rugăciunĭ și cântărĭ bisericeștĭ, frumos ilustrată. Prelucrată și edată cu permisiunea măritului ordinariat diecesan gr. cat. de Gherla prin Vasiliu Pătcașiu. preot gr. cat. în Hotoan. Edit. V., coresă și amplificată. — Legată simplu . . . . 1.—
legată în pânză 1.60
legată în piele 3.20
„ „ catifea . . . . . 5.—7.60

Mărgăritariul sufletului. Carte bogată de rugăciunĭ și cântărĭ bisericescĭ, fórte frumos ilustrată. — Prețul unui esemplar legat simplu . . . . 1.—
legat cu pânză 1.60
„ „ piele și aurit . . 3.20
„ „ legătură de lux 5.—7.60

Micul mărgăritar sufletesc. Carte bogată de rugăciunĭ și cântărĭ bisericeștĭ. fórte frumos ilustrată pentru pruncii școlarĭ de ambe sexele. — Prețul unui esemplar legat . . . . —.44

Cărticica de rugăciunĭ și cântărĭ pentru pruncii școlarĭ de ambe sexele. Cu mai multe icóne frumóse. Prețul unui esemplar legat . . . . —.20

Visul Prea Sfintei Vergure Maria, urmat de mai multe rugăciunĭ frumóse. Prețul unui esemplar legat și espedat franco este . . . . —.20

Epistolia D-lui nostru Isus Christos. Prețul unui esem. legat și spedat franco —.24

Din „Literatura poporală“,
de *Dometiu Dogariu*.

Nr. 1. **Moș Toma Bădiceanu**, vestitul caraghios al economilor de vite (Mocanilor) din Săcele. Prețul . . . . . —.12

Nr. 2. **Vlad Hoțul** dela Săcele. —.12

Nr. 3. **Insurătórea Sórelui** (basm) —.12

Nr. 4. **Fiul bucătăresei împĕratului** (basm) . . . . —.12

Nr. 5. **Vacărelul** (basm) . . . —.12

Nr. 6. **Diana**, dina munților și **Fata de împĕrat** cu mânile tăiate (2 basmurĭ), —.12

Nr. 7. **Cincĭ dialogurĭ** întocmite pentru elevii școlei popor. menite ca producțiunĭ la esamene și alte festivitățĭ școl. . . —.20

Nr. 8. **Spiriton și Nicolae** (basm) —.12

Nr. 9. **Fiiul oiĭ** (basm) . . . . —.12

Nr. 10. **Povestiri și anecdot. pop.** —.20

Biblioteca teatrală a „Aurorii“.

Nr. 1. **Calea dréptă e cea mai bună**, comediă într'un act de A. Kotzebue, localisată de Corn. Darabant . . . —.20

Nr. 2. **Paza Maicii sfinte.** Dramă în 4 acte, localisată de Ant. Popp . —.24

Nr. 3. **Otrava de hârciogĭ.** Comediă într'un act, de Ant. Popp . . . . —.16

Nr. 4. **Pedepsirea vanității.** Dramă într'un act, trad. din limba francesă de At. Bologa . . . . —.20

Nr. 5. **Discreția fără voiă.** Comediă într'un act, de A. Kotzebue, trad. de Corn. Darabant . . . . —.24

Nr. 6. **Crescătorul** Comediă într'un act de A. Kotzebue. Localisată de C. Darabant . . . . —.20

Nr. 7. **Otrava femeiască**, comediă de I. Țințar . . . . —.20

Nr. 8. **Distrașiĭ.** Comediă într'un act de C. Darabant . . . . —.20

Cărțĭ de școală aprobate

și recunoscute ca cele mai bune și mai metodicescĭ *de Vasile Petri:*

Nou ABCD-ar românesc. Edițiunea XII emendată și aprobată de înaltul min. reg ung. de culte și instrucțiune publică prin emisul sĕu nr. 16.006 din a. 1889.
Prețul unui esemplar legat . . —.50

Legendar séu carte de cetire pentru școlele poporale. Partea I-a: pentru al 3-lea și al 4-lea an de școlă. Edițiunea X., emendată și aprobată de înaltul minister reg. ung. de culte și instrucțiune publică prin emisul sĕu nr. 11.295 din 1889. Un esemplar legat . . . . 1.—

Tot de același autor:

Școla română. Foie pedagogică și didactică pentru interesele institutelor de învĕțămênt și ale organelor acestora. Anul III, IV. și V. (I. și II. e epuisat. Fie-care an 1 fl., cu porto 2.20

Școla practică. Magazin de lecțiunĭ și materii pentru instrucțiunea primară Tom. II. III. și VI. (I. e epuisat), fie-care 2.—
cu porto 2.20

Plan de lecțiunĭ pentru școlele românescĭ. Intocmit pe 30 de sĕptĕmânĭ —.50
cu porto . . . . —.60

Plan de învĕțămênt pentru școlele poporale nemaghiare, în înțelesul articlului de lege XXXVIII. din 1868 și 1879. Edat în urma ordinațiunei minist. reg. ung. de culte și instruct. publ. din 29 Iunie 1889. Nr. 17,284. Prețul . . . . —.44

Legea de pensiune pentru învĕțătorii poporalĭ din Ungaria, dimpreună cu ordinațiunile ministeriale publicate în urmă, prețul . . . . —.44

Scriptologia séu modul de a învĕța cetitul scriind. Indreptar pentru învĕțătorĭ la tractarea cetitului în școlă . . . 2.—

„Călindarul Plugarului“ pe anul 1902.
Prețul unui esemplar . . . . . —.50

Tot de aicĭ se pot procura tot soiul de cărțĭ școlastice și altele, apărute orĭ și unde.

Recuisite de scris pentru școlă și cancelarie. — Tot soiul de tipăriturĭ oficióse.

Tipografia nóstră primesce spre efectuire tot soiul de lucrărĭ tipografice cu prețurile cele mai moderate.

Catalóge se trimit orĭ-și-cui gratis și franco. **Vêndĕtorilor se dă rabatul cuvenit.**

Tóte comandele a se adresa la: Tipografia „AURORA“ A. Todoran,
în Gherla — Szamosujvár.

(5)

Tipografia A. Mureșianu, Brașov.